

LA ESQUELLA
DE LA
TORRATXA

PERIODICH SATIRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 céntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas
Cuba, Puerto Rico y Extranjer, 5

RETORN DE L' ASSOCIACIÓ DELS COROS DE CLAVÉ

De l' estació al monument del seu fundador,

Fot. A. SANTÉS

NOTAS BARCELONINAS

LA PUJA DE LA CARN

¿Qué 's pensaven vostés? ¿Qué 'ls carnicers s' havían ja olvidat de nosaltres y que la pau que reyna-va en els nostres fogóns havia de durar sempre?

Ja haurán vist lo lluny d' oscas que anavan. El dimecres va formarse la nuvolada, y 'l dijous va descarregar el xubasco. «Desde demá—van dirnos—la carn de bou, valdrá un ral mes per kilo.»

Y efectivament, l' endemá 'l que no afluixava els 25 céntims d' augment, se quedava sense altra carn que la seva.

No es que pretengui passar plassa d' endevinayre, pero si haig de parlar ab sinceritat, jo ja feya días que 'm temía alguna cosa.

—Aquesta calma—'m deya entre mí—es molt extranya. ¡Un estiu sense una mica de cólera, sense ser visitats per cap ministre, sense sufrir la mes insignificant calamitat pública!... ¿Será possible que poguém acabar-lo ab tan desusada felicitat?

Els carnicers s' han encarregat de donarnos la resposta.—No senyors—han exclamat:—la felicitat es un mito y l' home, com va dir cert filósop, un mico. Lo qual que 's posa en coneixement de vostés, que á partir de demá hem determinat elevar el preu de la carn.

Com els anuncis de la Plassa de Toros. «Demá s' elevará 'l magestuós globo Montgolfier...» Sino que 'ls globos, per mes que s' elevin, ve un moment que tornan á baixar. La carn no; si puja, *allá* 's queda: ja no baixa may mes.

Es un fenómeno que avuy no me l' explico. ¿Perqué ha pujat la carn? Coneguda la golafrería de las focas que actualment s' exhibeixen al *Tivoli*, comprendria que pujés el peix, del qual tan escandalós consúm solen ferne els anfibis de la senyoreta Diha-naft; pero ¿la carn? ¿pujar precisament la carn que las pobras bestias no tastan, ni tocan, ni coneixen mes que de vista?

Ja té rahó el ditxo: quan ens pensém estar bé... els carnicers ens pican. A entrada d' estiu, al veure que casi tothom se 'n anava á fora y que aquí no mes ens hi quedavam els parroquians de sempre,—¡Ah!—pensava jo,—haventhi tan poch consumidors, ¿qué barato anirán ara 'ls queviures!

¡Y tan barato! Un ralet mes per kilo, si 'l queviure procedeix del bou.

Rumiant y donant voltas al assumpto, porque 'l qui no té carn, ó la té excessivament cara, moltes se 'n pensa, hi arribat á maliciar si aixó qu' está succehint será degut á intrigas del clero.

O sino, diguin: ¿quins son, segons els capellans, els enemichs del home? Mon, dimoni y *carn*.

Pues per combatre la carn y evitarnos malas tentacions ¿qué mes senzill que apartarla de la nostra boca, fentla pujar considerablement de preu?

Un viatjant castellá, á qui vaig sotmetre la meva sospita, va assegurar-me que no hi havia res d' aixó.

—La causa de la carestía de la carne—va dirme—es otra. Todo se debe á que en España escasean los ganados.

—Just!—vaig contestarli:—Escassejan els *ganados*... y abundan els *perdidos*.

Com sol succehir en semblants cassos, apenas anunciada la puja d' un artículo tan de primera necessitat, s' ha entaulat una polémica per veure qui 'n té la culpa.

Els carnicers acusan al govern.

El govern envía la pilota als agabelladors de bestiar.

Els agabelladors la passen al Ajuntament.

Y l' Ajuntament la torna als agabelladors, al govern y als carnicers.

—No senyors—cridan aquests, rentantse las mans ab una pressa bastant sospitosa:—nosaltres no som mes que las víctimas.

—¡Vaya unas víctimas!—contestan els agabelladors, que á pesar de no ser sastres coneixen regularment el panyo:—¿Sou víctimas, y tots teniu torre, y aneu carregats d' anells y us tracteu com á prínceps?

—Aixó es ficarse en la vida privada—replican els carnicers.—Si vosaltres ens donguessiu el bestiar barato, nosaltres podríam també vendre la carn á preu mes reduhit.

—Y si us el donguessim de franch, podríau regalarla ¿veritat? Desenganyevos, sense la vostra codicia, el públich estaria mes ben servit.

—Y sense la vostra voracitat, tots ens guanyaríam millor la vida.

—¿Per qué no demaneu al govern que us rebaixi la contribució?

—¡Impossible!—replica 'l govern, ficantse en la disputa:—Las contribucions no 's poden tocar. Val mes que mireu si las companyías ferrocarrileras us rebaixan las tarifas de transports.

—¡May!—exclaman las companyías:—¡Bons están els temps per reduhir tarifas!...—

El barullo aumenta, la polémica 's va enredant y 'ls carnicers, no sabent ja á quin argument acudir pera demostrar la seva ignocencia, acaban per exclamar:

—Si aixó no s' arregla; si 'ls preus van sostenintse á aquesta altura, els carnicers ens declararem en *huelga*.

Volen dir que no vendrán carn.

No sería raro que 'l públich els guanyés per má y que avans de deixar ells de vendre'n, deixessim nosaltres de comprarne.

Y no per falta de ganas, sino per falta de quartos.

Perque aquí sempre passa lo mateix.

Els carnicers no hi tenen cap culpa.

Els ganaders están mes nets que una patena.

L' Ajuntament se posa incondicionalment al costat nostre.

El govern no pot fer mes de lo que fá.

Todos son hombres de bien... pero la carn continúa costant un ral mes per kilo.

Y no hi ha un' ánima piadosa que la fassi posar á bon preu.

A. MARCH

AL ALCALDE

Senyor Amat: Si las sevas correrías li permeten un rato estar per mí, llegeixi aquests quants versos y posantse després las mans al pit digui ab tota franquesa si la rahó em sobrix.

Aquest dilluns passat per uns assumptos, que á vosté importan poch y gens á mí, tenia precisió d' aná á Igualada al tren de quarts de sis,

De casa vaig sortir per 'llá á las quatre, y com qu' hi sentit dir que porta bonaestruga fer almoynas al empendre un viatge *de perill* vaig prometre fé almoyna á tots els pobres que topés pel camí.

Al dintell de la porta ja hi vaig trobar una *viuda* ab dotze fills; y al cantó del passatge, un *viudo* que á la quienta era el marit.

Desde casa (*Bruch 6, 3.^{or}, 2.ª*) á la Rambla del Mitj, van demanarme caritat vuyt cegos,

PETITAS INDUSTRIAS

Fot. Rus, col·laborador artístich de LA ESQUELLA

Tortosa: Un fabricant d' escombras.

un qu' avans era coix y are es tullit,
 quatre repatriats, un negre *pobre*,
 cinch muts, catorce collas de *musichs*,
 dos húngaros ab mona, tres gitanas,
 set parellas de monjas, un ferit
 y tres francesos que demanan céntims
 cantant l' *Allons enfants de la patrie*.

Al ser á l' Horxateria Valenciana
 em va venir el desitj
 de seure y pendre un granisat de xufia;
 y al cap de dos segons ja van venir
 á pidolar cinch céntims *para el padre*
que está enfermo ó la mare qu' es al llit,
 al menos tres dotzenas de criaturas
 que fan l' ofici de empipar els vehins.

Vaig pagar y vaig marxar, y en la mitja hora
 que vareig invertir
 per arribar á l' estació de Fransa,
 encare vaig trobar tres impedits,
 cinch mancos, tres cessants, el *Garibaldi*,
 aquell del cornetí,
 l' home dels gossos, un que no té feyna
 y aquell tenor que canta alló tan trist.

Em va costar la meva prometensa
 doscents céntims y mitj,
 pero aixó, senyor Amat, es lo de menos;
 lo que va fer que al cel posés el crit,
 es que 'm van fer fé tart de dugas horas
 pel tren de quarts de sis,
 quedantse sens resoldre aquells assumptos
 que á vosté importan poch y gens á mí.

Ja veu, donchs, *don Juanito*, si ja es hora
 d' ordenar tot seguit
 una matansa general de pobres,
 porque poguém anar pel mon tranquils.

JEPH DE JESPU

INVENTS

El mon marxa. Res ho indica tant com lo molt
 que capissan els homes al objecte d' impulsar-lo pel
 camí del adelanto.

Podrá oferirse el fenómeno de que quant més se
 faciliti la producció de las cosas mes cara costi la
 séva adquisició rebent la castanya del sigle els
 senyors economistas, que ab las sevas caborias sos-
 tenen lo contrari; pero una cosa es la teoria y un'
 altra la práctica. Aixís, teóricament, tots els tiros
 han de sortir per la boca dels fusells; pero práctica-
 ment alguns surten per la culata.

Tal es lo que 'ls hi succeheix als teorisans de l'
 Economía política... y es que aquests son els únichs
 que no progressan.

* *

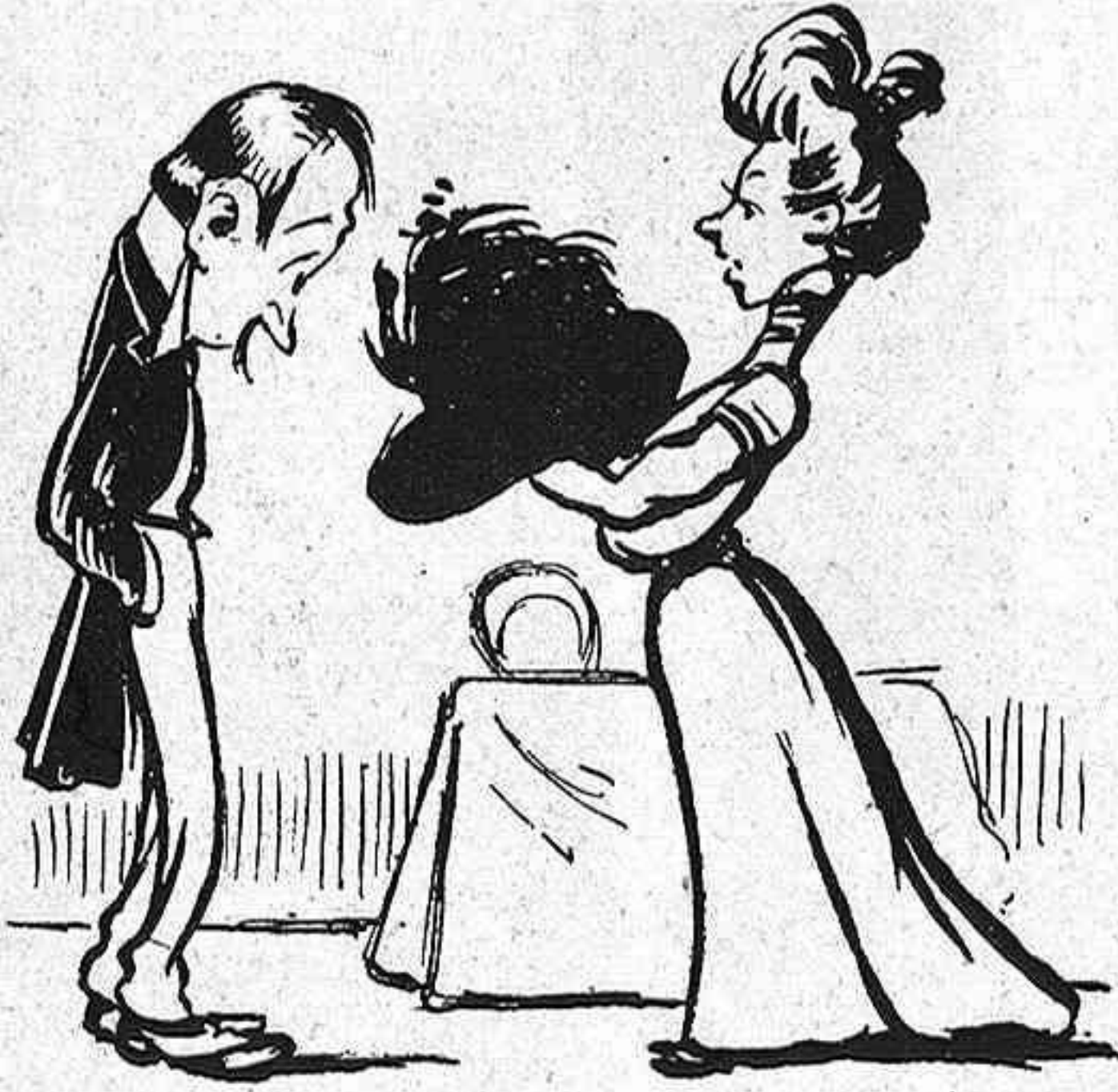
En cambi las ciencias físicas... demanin.

L' electricitat ab sas maravellosas aplicacions,
 cada día mes novas y sorprendents, sembla un poder
 diabólich, que faria persignar espahordits als nos-
 tres antepassats si de sopte tornessin á la terra.

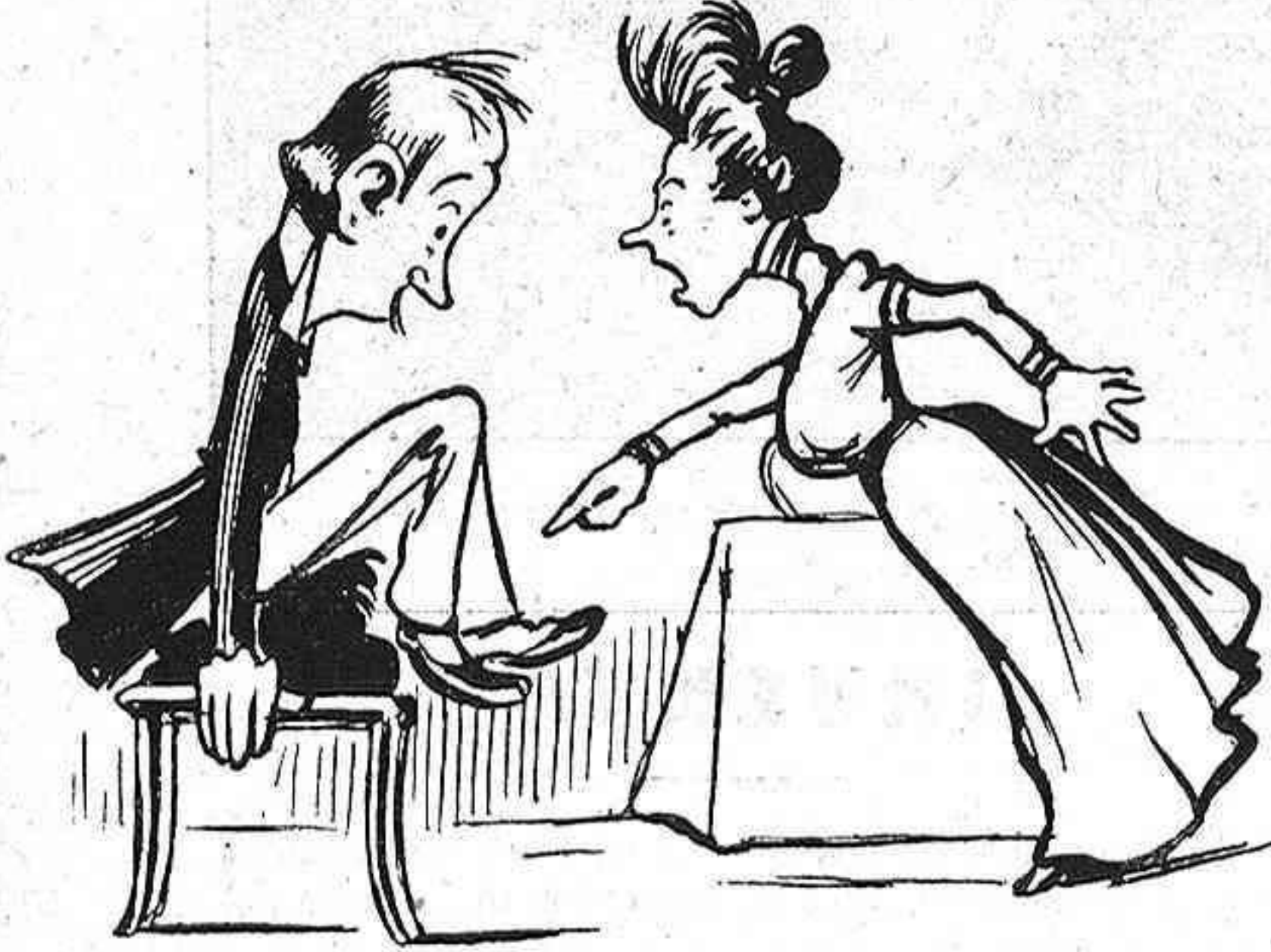
No n' hi havia prou ab trasmetre á grans distan-
 cias, per medi de signos convencionals la paraula
 humana, y després del telégrafo vá inventarse 'l te-
 léfono pera trasmetre la paraula mateixa ab las se-
 vas mateixas modulacions.

No bastava la transmissió dels sonidos, y ara s'
 acaba d' inventar la de las imatjes.

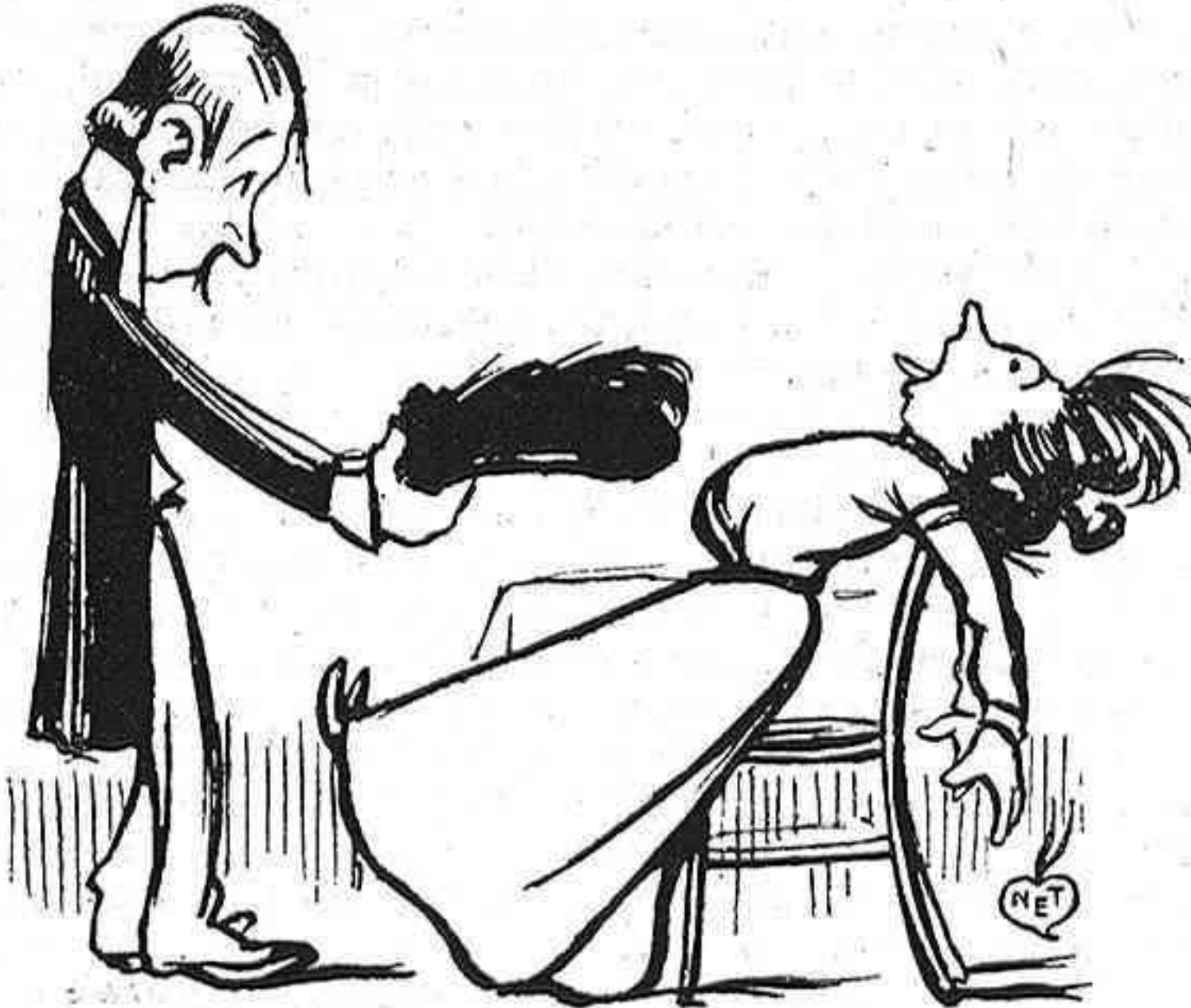
UN CAMBI DE MODA

—Aquest barret ja no es de moda; ha de ser plà.

—¡Plá!...
—¡Qué fas, boig!

—Té. Ja 'l tens á l' última moda.

¡Quína ganga pels periódichs ilustrats, en quant el sistema 's generalisil!

Qualsevol succés ocorregut als antípodes podrà sernos comunicat en el acte, per medi dels fils, y no ja explicantlo més ó menos extensament, sino en una forma gráfica com qualsevol clixé fotogràfich. Batallas, catástrofes, crims, naufragis, incendis, solemnitats, festas, curiositats de totas menas: el retrato de tal ó qual personatge que 's distingeixi pel bé ó pel mal: en una paraula tot lo que ocorri y sobresurti ens será permés véureho com si hi estessim presents.

Qui de tot aixó 'n sortirá mes perjudicat será la gent dolenta. A veure com s' ho farán els criminals per escapar, quan, en un tancar y obrir d' ulls siga escampat el seu retrato per tots els àmbits de la terra.

En aquest concepte, l' últim invent del Edisson enclou una transcendencia moralisadora, superior á la que pot exercir l' institució dels guardia-civils y dels mossos d' Esquadra. El telégrafo transmisor de las imatjes, allarga mes que 'ls maüssers y té la ventatja de no fer mal á la gent pacífica.

Un altre invent ab punts y ribets de cómic pero de notoria utilitat es el que ha comensat á posar en planta, Mr. Drosner, dentista de París y que no dupto cuytarán á adoptar tots els seus colegas que s' interessin per estalviar sufriments á la seva clientela.

Fins ara l' extracció de dents y caixals sense dolor, s' efectuava anestesiant la geniva del pacient... y si bé hi havia sempre la seguretat de que l' operació 's portava á cap sense dolor... del operador, podia donarse y s' havia donat el cas de que 'l pacient sufrís las malas conseqüencias de l' anestessia torpement aplicada. En molts cassos el remey resultava pitjor que la malaltia.

Mr. Drosner vá observar lo molt que inquietavan als pacients els rumors inarmónichs del carrer, y vá ferse aquesta senzillà reflexió:

—Si 'ls rumors els posan nerviosos, la música ben concertada 'ls produhirá una sensació de placidés, que no pot menos de ajudar á la práctica de las operacions.

Y com no era possible disposar á tot' hora de concertistas, quartetos ó bé orquestas, perque aixó hauría encarit extraordinariament el treball del dentista, va apelar al fonógrafo provehit de un numerós y variat repertori de corrons impresionats.

El fonógrafo s' enllassa ab dos receptors aplicats á una máscara facial, qu' es la que 's cologa en la cara del pacient. Y lo demás es senzillíssim: se posa en moviment el fonógrafo situat en una estancia ve-hina á la sala de operacions, y 'l pacient comensa á dormir-se ab dolsura, arrullat per la melodia, fins á no adonarse de la tremenda estiragassada del dentista.

La música qu' en los temps mitològichs domesticava á las fieras, en los temps moderns adorm el dolor de caixal.

Desd' ara 'l mérit principal del dentista, apart de la seva habilitat manual, consistirá en coneixer el temperament y el gust musical de cada persona que 's presenti á solicitar els seus serveys.

Tal hi haurá que no puga suportar l' ayrosa melodia de un waltz, y tal altre que se li estrenyi 'l cor al sentir una marxa fúnebre. La gracia consistirá en aplicar á cada cas la música que més bé pugui reportarli.

El temperament particular de cada hú, y fins la pessa de la boca malalta destinada á ser arrancada

DON JAUME AL NOU COMANDANT DE MUNICIPALS

—¡Apa, senyor Cases, á veure com se porta! Desde dalt d'aquests terrats cinch cents mil habitants el contemplan.

donarán lloch á una llarga serie de combinacions, que acreditarán el talent del operador.

Aixís per exemple per extreure el caixal del seny serà precis recrear al pacient ab una pessa clássica de Beethoven.

Pero aquí á Barcelona, y tractantse de catalanistas, siga la que 's vulgui la pessa que se 'ls haja de arrancar, ni haurá prou ab ferli sentir els *Segadors*.

No hi haurá sino que al sentir els *Segadors*, el catalanista 's posará dret, y 'l pobre dentista se 'n veurá un bull.

La nota cómica del sistema musical aplicat á la odontología, va donarlo un aixerit cronista de París ab l'anécdota següent:

Un que tenia un fort mal de caixal va presentarse á casa de un dentista sistema Drosner.

El professor li va preguntar:—¿Té predilecció per alguna pessa de música especial?

—Sí, senyor—va respondre 'l pacient.—La *Romansa de Chopin* m'enadena.

Y en efecte: als pochs instants, colocada la máscara facial y posat en moviment el fonógrafo, aquell

home s'adormia reflectantse en tot ell las senyals de un benestar extraordinari.

—Bis!... Bis!...—sussurrava aixís que 'l fonógrafo acabava la corda, ansiós de sentir la repetició de la seva pessa predilecta.

Y quan va despertarse, en lloch de un sol caixal, se trobá ab que 'l dentista n'havía arrencat dos.

—¿Y aixó?—exclamava tot exasperat.

Y 'l dentista li responia ab tó molt natural:

—Com que vosté ha cridat *bis*, no he volgut contrariarlo y he repetit l'extracció.

P. DEL O.

Teatros

NOVEDATS

El drama *La vita color di rosa* es una producció bastant carrincona, que sembla extreta de una novela de folletí. Careix de con-

centració: li falta sobre tot sinceritat.

Aquells tipos semblan maniquins sense ánima, sense articulacions de vida. Si 's mouhen, es porque 'ls autors estiran els cordills: ells per sí sols, per son propi impuls no farían res.

Y á pesar de tot, es de veure á la gran Vitaliani en un' obra tan defectuosa, donar èscalf, color y accents de veritat al personatge que representa.

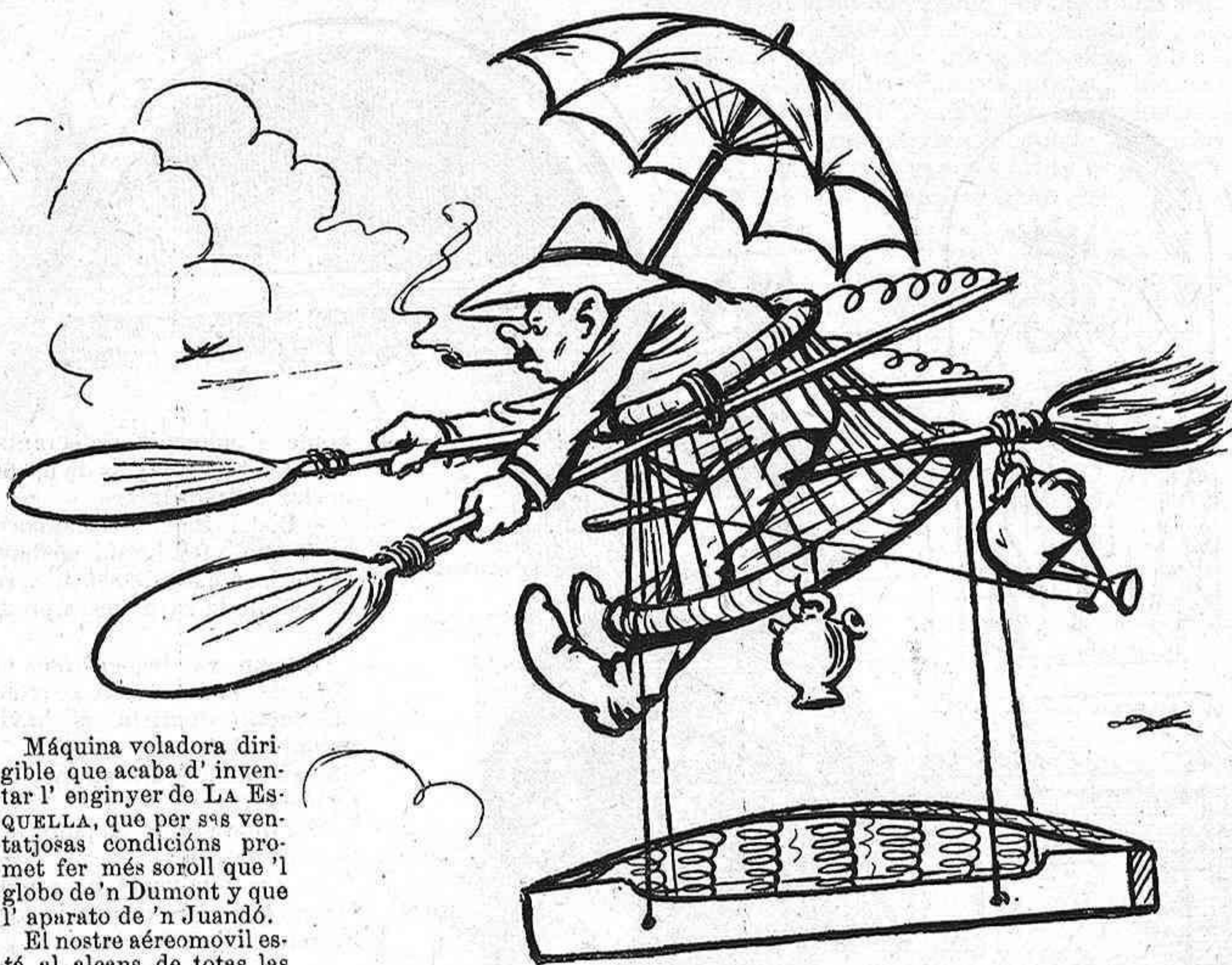
Qualsevol diria que 'l representar una obra tan deficient, es per la seva part un punt d'artista, capás de afrontar y véncer las dificultats més insuperables.

Que ho probi qualsevol altre actriu, y estém segurs de que s'estrellará.

Altre cop ha tingut ocasió de demostrar son art genial, en una obra de género completament distint. De las representacions de *Maria Stuarda* n'guardarém excelent recort. Son extraordinaris l'admiració y l'entusiasme que desperta en el transcurs d'aquellas escenas históricas, que li permeten descapdellar gradualment tots els ressorts del seu talent privilegiat.

Es de véurela y sentirla en el darrer quadro del tercer acte quan esclata l'odi entre abdugas reynas y Elisabetta, impassiblement orgullosa, l'injuría davant del seu antich amant, quan la desventurada María traspassats ja 'ls límits de la paciència y la resignació, dona pas al sen-

AÈREOMOVIL CORNET

Màquina voladora dirigitible que acaba d'inventar l'enginyer de LA ESQUELLA, que per ses ventajoses condicions promet fer més soroll que 'l globo de 'n Dumont y que l'aparato de 'n Juandó.

El nostre aèreomovil està al alcans de totes las fortunas ja que per maniobrarlo no 's necessita electricitat ni bencina, que n'hi ha prou, com poden veure, ab quatre trastos de casa.

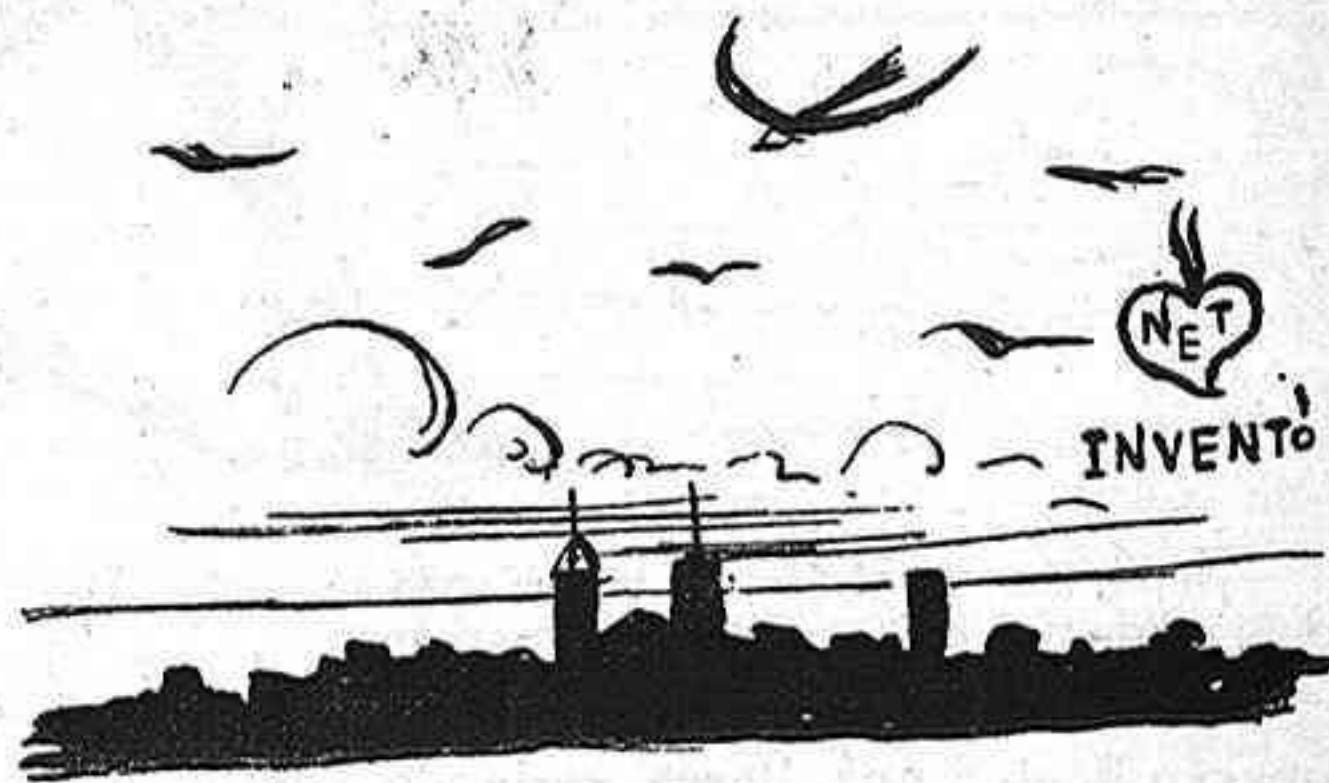
Suposant que per *a* (ascensió) 's necessita tan *t* (temps) y que per la *o* (oscilació de avansar ó recular) precisarán tantas *r* (revolucions), el senyor Cornet té tota la confiança en la fórmula algebraica:

$$a \times oo r : + o t : =$$

que li permet assegurar 10,000 revolucions per minut sense cap classe de perill... de ser agafat per la policia.

Si Deu ho vol y ab l'ajuda de D. Pau Calvell, que 'ns defensará 'l projecte á la Diputació ab igual valentia qu'ha defensat els canons contra la pedregada, esperém que aviat ab l'aparato volador del enginyer Cornet traspasarem el Polo y las Termópilas (si no totes una bona part).

Així siga.

timent del honor trepitjat per tanta injusticia fraternal; ab la manera esquisida de modular la veu segons las sensacions que l'animan, ab sos crits de dolor que li inspiran la injuria repugnant, ab sos moviments sempre precisos, justos, y ab sas miradas sobrehumanas, y, sobre tot, ab el transport de joya que exteriorisa quan se sent venjada pel gustasso de llensarli al damunt tota la fel del seu cor envenenat; ab tots aquestos detalls preciosissims, realsa l'acció històrica descrita per un poeta fentne una superior realitat que captiva l'esperit. Y altre tant succeheix en el quadro final, quan se despedeix per anar al patíbul. Una idealisació de lo tétrich com fa la Vitaliani, es impossible presentarla millor.

Llástima que tant de treball y tanta bellesa artística no pugan esser paladejats per major número d'espectadors. Si no estessim convensuts de que l'actriu indiscutible treballa per fer art, creuríam que, á ratos, deu tenir enveja de no ser una Otero qualsevol ó una foca del Tívoli.

La traducció de *Maria Stuarda* es arreglada, esmòtxa da y per acabarho d'adobar, en vers. Ab aixó ja está dit tot.

Els demás actors fan lo que saben, que Deu n'hi dó

de lo que saben; y entre ells sobresurten en Duse y en Rizotto.

La indumentaria y l'ajuar, no gayre ben cuidats.

Aquesta senmana estreno de *Il Paradiso di Maometto* y benefici de Carlo Duse.

TÍVOLI

Las senyoras focas continuan rebent contínuas mostres de simpatia per part dels barceloníns, que cada nit omplenan la platea d'aquest teatro; efectivament ellas sembla que cada día s'hi miran més en ferho bé. La seva voluntat va unida á la seva inteligencia, que son incomprendibles. El millor día anunciarán que una de las focas despatxará entradas á la taquilla y no tindrem més remey que créurens'ho.

L'estreno de *El barón de Framboisy*, no ha resultat gran cosa. Algun numeret de música acceptable; un primer acte que feya esperar cosa millor, pero res més.

¡Donchs, vingán d'altras!

GRAN-VÍA

El jove primer actor senyor Parreño, ab una companyia acceptable, ha comensat una serie de representacions de melodramas y dramas espanyols. L'intelligent direc-

tor, farà anar segurament bon número d' espectadors al Gran-via, teatro també de condicions pera l' estiu, y encare que un *Registro de la policia* no tingui res de fresch, es alló, *contra gustos...*

NOU RETIRO

Companyia de género xich. Després de las contorsions de la Otero, gran pet de Jota Aragonesa pe 'n Juanito Pardo, de qui parlarém en el pròxim número.

Ultimament s' ha estrenat *La boda de Barba Azul*, bonica sarsuela, plena de xistes, arreglo del catalá, que agrada bastant als parroquians del teatro del carrer de las Corts.

Y prou, per avuy.

N. N. N.

BONS CANONJES Y MAL CAPÍTOL

Tinch el gust de presentalshi á donya Bel.

Quan jo la presento á vostés, es clá que será perque vostés no la coneixen, y per só al ferloshi la presentació, tinch de dilshi qui es.

Es una senyora que va fe un bon partit. Va casarse ab un comerciant que tenia una bona posició, pero 'l bon senyor va ficarse en negocis que no entenía y

NOTAS DEL TEMPS

Desde la comtesa altiva
á la que pesca en las barcas,
per fugir de la calor
van á buscá fresca á l' aygua.

per eixir de penas se 'n va aná á la *bolsa*, ab lo qual se va ficá á la boca del llop. Li va vení una tongada de desgracias, que son las gracias de l' institució bursátil, quan comprava 'ls valors baixavan, quan venia 'ls valors pujavan, y tota la fortuna se 'n hi va aná á la lluna de Valencia. Els disgustos li van precipitá una tisis que en la joventut ja se li havia insinuat, y va anarsen al altre barri, deixant á n' aquest á la seva senyora, sense un pá á la post, llegantli de la seva prosperitat, no més que 'l títol de *donya*, del qual ja 'n pot tirá un tros á l' olla, que no li espessirá 'l caldo.

Donya Bel, donchs, va quedá viuda sense res de bens y res de familia, pero sí, además del títol, ab una afecció que l' obligava á anar cada any á Sant Hilari.

D' allí la coneix jo de quan era casada, y allí y aquí, quan la trobo m' esplica las sevas tragerias.

Un amich del seu difunt, fabricant de corbates, n' hi dona á fer, y ab els guanys d' aixó y alguna petita demostració que de tant en tant li fa una seva germana, de mo-

—¿No es veritat, ángel d' amor,
que ab aquest ayret que passa,

se respira molt mes bé
que tancat dintre de casa?

desta posició, casada á Manresa, va passant y adurant rellogada en un tercer pis del carrer de la Cera, anant al istiu á pendre las ayguas, modestament embarcada en cotxe de tercera.

¡Ah! no voldria olvidarme d' un detall; á donya Bel li repugna l' olor del tabaco.

Ara que 'ls hi he presentat la subjecte, deixin que ella parli; es dí, deixin que 'ls hi expliqui lo que deya l' any passat el dia que va arribá al establiment de Sant Hilari, ahont tenían una conversa sobre la galantería dels senyors respecte de las senyoras.

—Convinch, deya donya Bel, en que 'ls senyors son galants ab nosaltres; pero particularment, no en comunitat. En aquest punt son bons canonjes y mal capítol.

—¿Vol dí? vaig fe jo.

—Vull dí y m' explicaré. Aquí tots som de franquessa y vaig á parlar ab franquessa.

—No faltava més! va interrompre un cunyat meu.

—Sí, senyors. Avuy he arribat, com saben vostés, y buscant un departament d' un cotxe ahont hi hagués alguna senyora, per la probabilitat de que en ell no 's fumaria ó no s' abusaria de fumar, m' he topat ab un cotxe que duya 'l lletrero de «no 's permet fumar», pero aquell cotxe no era per mí, no era per las senyoras que, com jo, han de comptar cent céntims per fer una pesseta, sino que era reservat per senyoras que viatjessen en classe superior. Jo, que ja ho sabia, he passat de llarch y he anat á aposentarme en una compartició de tercera ahont hi havia tres noyas, á qui no deuría ofendre 'l fum del cigarro, perque al arrencar el tren, dos dels viatjers s' han tret la petaca y s' han posat á fumar sense que ellas diguessen res. Sense gosar á dir que 'm marejava pels cigarros, he demanat si 'm deixarian seure al costat d' una finestra, y 'ls que hi estavan assentats s' han alsat tot seguit y m' han ofert l' asiento ab molta galantería. Y tot el camí, desde Barcelona á Vich, he tingut d' aná ab el cap fora del vagó, sufrint els cops del vent y las bolvas de la fumareda, que encare que molt insoportables, no m' eran insufribles com el fum del tabaco.

Ja ho veuen, continuá, encare que sense deixar de fumar, molt galants; pero la comunitat, l' empresa del carril, composta de senyors, no tenen un cotxe reservat de fumar per las senyoras que viatjan en tercera classe, ahont naturalment s' hi fuma tabaco de més pestilencia, que en els vagons de primera y segona. ¿Y aixó es galantería? Y 'ls mateixos senyors de la junta del carril, de segur que particularment se desfán en obsequis á totes las senyoras, pero en comunitat... mal capítol.

—Aixó es una escepció, vaig dirli, y una aureneta no fa istiu.

—Donchs un' altra aureneta, va seguir ella, y no 'n citaré més perque hem d' aná á la taula. Tots els que venim á Sant Hilari per precisió, tenim continuament certas necessitats que hem de cumplir ab prestesa, sino volém que l' afecció que 'ns atormenta se 'ns empitjori. Els senyors, á Barcelona y á totes las capitals, no tenen en aixó que passar cap ansia, perque en els passeigs, en las plassas, en las vías amplas, á cada pas tenen sitis destinats á la necessitat á que 'm refereixo, pero las senyoras, si tenim mals... de cap, tenim d' aguantarlos. Els regidors, que estich certa que si 'm veuen entrá en un tramvia s' alsarán perque jo segui, y 'm donarán la má quan baixi, en comunitat no son bons per fer construir casillas mengitorias per las senyoras. Ja sé que vostés me dirán que en determinats punts, pagant alguns céntims, podém nosaltras satisfacer aquesta necessitat; pero ¿y las que no poden ó no podém pagar...?

Y tot dinant, mirantme á donya Bel, y pensant que n' hi ha de tant y més necessitadas que ella, rumiava: si may só d' una directiva de carril ó regidor, es dir, si may só canonje, tinch de fe de manera que las senyoras no 's queixin del capítol.

PAU BUNYEGAS

COMPARANÇA

La carona carmesina,
negre y lluhent el caparró,
pit del tó que te la perla
y en cad' ala un ribet d' or;
tal es la meva cardina,
tal es l' aucellet festós
que 'm dona 'ls cants més xamosos
á cambi de mitj pinyó.

Tant bon punt entra en ma cambra
la primera llum del jorn,
ella l' ompla d' alegría
ab son rellá' amorós.

Aixís que 'm veu, brinca y salta
del joch á l' abeurador,
y s' arrapa en els fil-ferros
pera veurem mes d' aprop.

Alegres cants, joya, festas,
ella 'm dona cada jorn,
á cambi d' una carícia,
á cambi de mitj pinyó.

Y á la que jo he dat mon ánima
y sencer, tot sencé' 'l cor,
sols m' ha donat una pena
á cambi de cada goig.

EMILI COCA Y COLLADO

RETORN DE LA «ASSOCIACIÓ DE COROS DE CLAVÉ»

Molt bé, molt bé, *noys*, us diría ab entussiasme en *Josepet*, si avuy tornava.

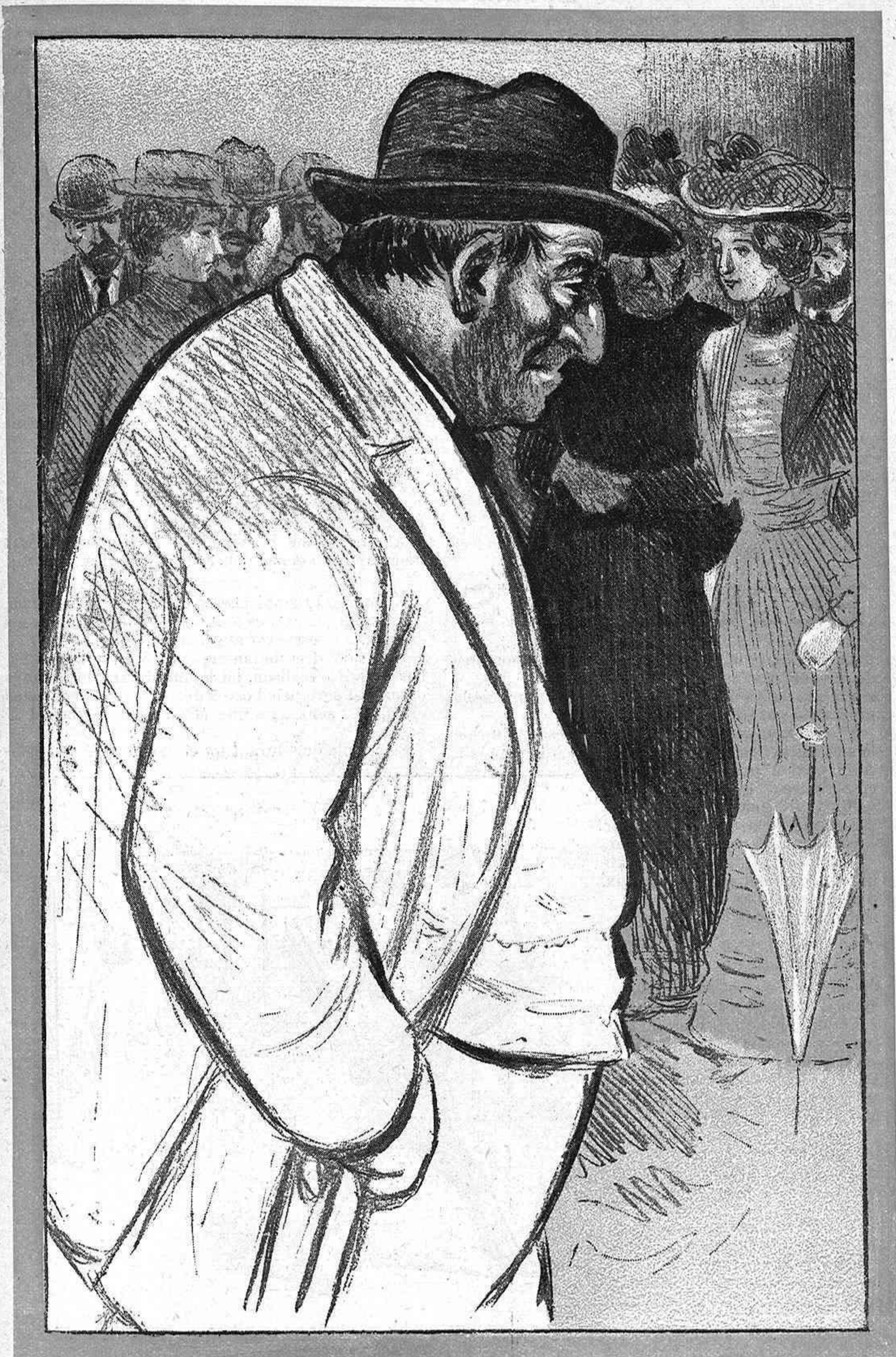
Ell, que si escribia composicions genuinament catalanas, s' inspirava á ne 'ls cants aragonessos y andalussos, y us donava per cantar *Las galas del Cinca* y *Los Contrabandistas*, ell, que si cantava l' heroisme de *Los nets del almogavers*, donava probas d' estimar per igual á tota la nació ab el *Gloria á España*; ell, que alguna vegada 's complavia en publicar un número del *Eco de Euterpe* ahont hi hagués mostrars de castellá, valenciá, gallego, catalá y de tots els llenguatjes que 's parlan en territoris espanyols, si avuy visqués us donaría de tot cor la benvinguda, y us donaría nou alé perque continuessu aquesta tasca de germanor que heu emprés, esborrant en las demés regións el desafecte que per Catalunya 'ls hi hagin pogut fer naixer las destemplansas d' alguns mal aconsellats que no saben veure que l' amor ab amor se paga, y que no es benvolguer al seu poble portarli la malavolensa dels pobles germans.

Benvinguts siau, deya en Clavé als voluntaris catalans que retornavan d' Africa victoriosos, y á imitació del vostre fundador us dihem:

Benvinguts siau, que també arribeu carregats de gloria, enaltint l' obra de 'n Clavé; benvinguts siau per las abrassadas fraternals que heu donat y heu rebut en els nostres germans pobles de Castella; benvinguts siau, que feu estimar á Catalunya ab vostre treball en ella y ab vostras artísticas y carinyosas visitas á las otras regións espanyolas.

C. R.

UN BON VIVANT

—Mentres pujin els franchs, la puja de las carns no 'm preocupa.

Dibuix de MARIANO FOIX

LA PUJA DE LAS CARNS

—Donchs digui quo á n' aquest preu, vosté val un dineral.

¿Entre quína gent está 'l Sr. Roig y Torres?
Ja cal que quan siga á la Casa Gran, per molta calor que fassa 's cordi bé l' americana.
Allá no hi está bé ningú. Ni 'ls regidors amants de cumplir ab el seu deber, ni 'ls rellotjes.

ESQUELLOTS

La Pubilla es la que acabarà de pagar els comptes del monument á n' en Rius y Tauler.

En una de las últimas sessions, vá presentarse la proposició per sorpresa.

L'erari municipal aportarà 25 mil pessetas més á la subscripció oberta pera l' erecció del monument.

Ab lo qual el busto de D. Francisco, lliure d' estoras y drapots, podrá veure com els lladres roban l' espasa á l' estatua de 'n Roger ó la paleta á la de 'n Viladomat.

A no ser que algún día s' enfilen al monument y á n' ell mateix li robi las patillas.

¡Que tot podría ser!

Un dels regidors que vá fer oposició á n' aquest nou dispendi, sigué 'l Sr. Roig y Torres.

Per cert que al Sr. Roig y Torres li vá passar un cas digne de ser conegut y que revela las manyas que s' usan al saló de 100 (ab xifras, porque no 's confongui ab els salóns *decents*).

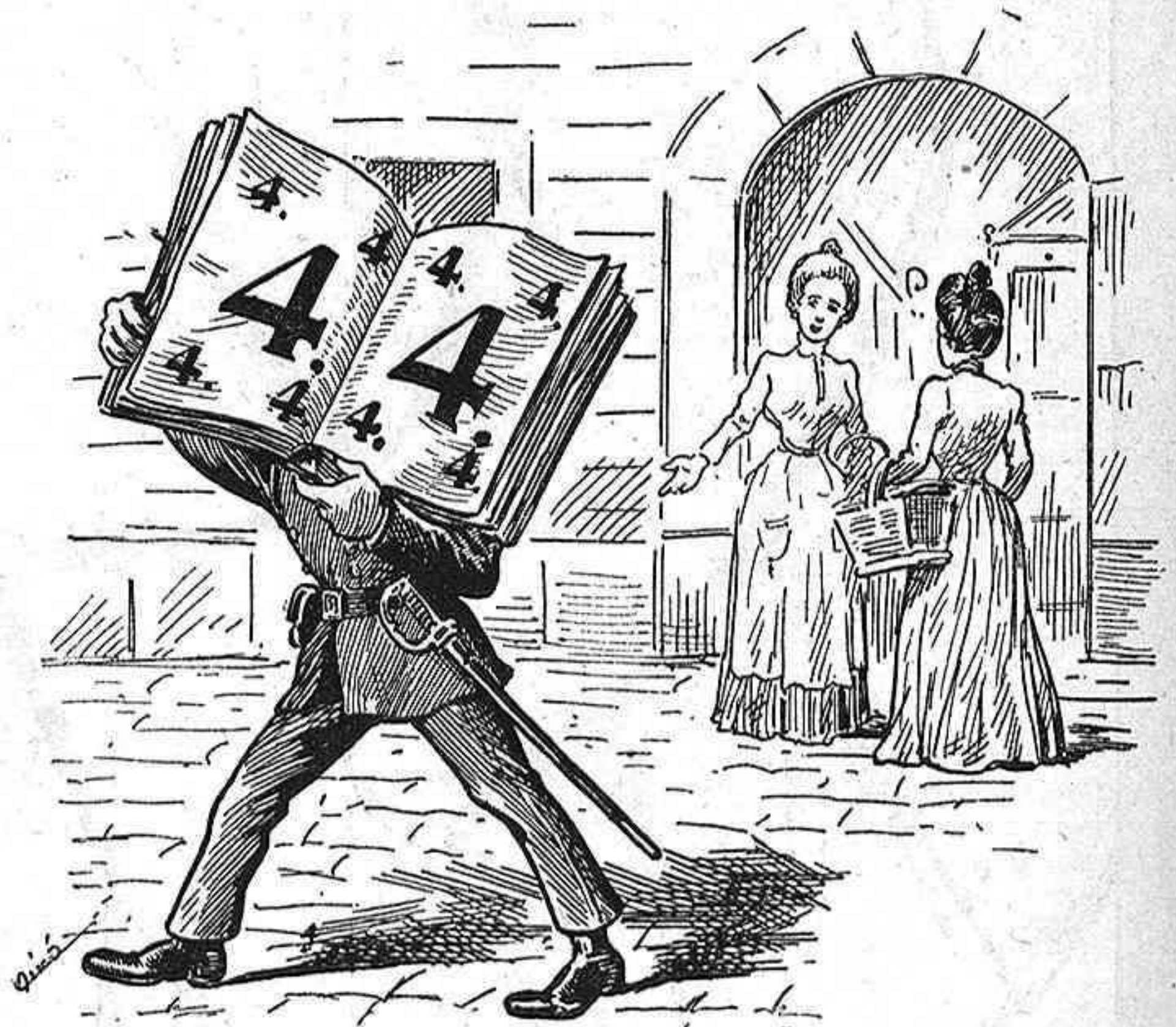
Coneixent las intencions que portava de ferhi l' oposició, y á fi de que la proposició passés sense adonarse'n ningú, van dir al Sr. Roig y Torres que á casa seva passava alguna cosa anormal y que hi anés desseguida.

El Sr. Roig y Torres feu us del teléfono, y 's trobá ab que á casa seva no passava res de particular.

El govern te grans boscos de suros per Andalucía. Y la Casa Larios es l' encarregada d' escorxar als arbres... y d' escorxar al govern.

Usant del dret de tanteig que té en totas las subastas que 's realisan, ha lograt, durant molts anys obtenir el suro dels boscos del Estat á 15 pessetas el quintá... sent aixís que actualment se paga á 30 pessetas.

Se calcula que durant tot el temps que vé dedi-

—¿Por llevar un libro de una casa de comers, quedo cesante?

cantse á n' aquest negoci, ha realisat un petit benefici de 190 milions de pessetas!

¡Qualsevol vaja á Serra Morena ab el trabuch, podentse ficar als boscos del Estat á escorxar suros.

L'escena á Barcelona, la ciutat mes gran de Espanya.

Una pobra dona embrassada, no tenint medis ni recursos pera 'l part, acudí al Hospital de la Santa Creu; pero en aquella santa casa s'enteraren de qu'era soltera, y no la van admetre, y fins varen tractarla ab mals modos.

Segóns las mes sabias interpretacions de la Doctrina cristiana, las donas solteras han de parir al mitj del carrer, com las gossas.

Crech qu'estarán conformes ab aquesta cristiana interpretació els que favoreixen aquell establiment ab els seus donatius.

La dona aquella trobantse als últims, acudí á la casa de Maternitat del carrer de Ramaleras.

A MONTANYA

Cap á la font.

Allí vá trobar molta amabilitat... pero res mes que amabilitat, quan ella lo que necessitava era un llit y 'ls corresponents ausilis.

—Haurá de anar—varen dirli—al establiment de las Corts de Sarriá.

—Pero ¿com ho faré, pobre de mí, si casi no puch donar un pas?

Ningú li vá respondre. A ningú se li vá ocorre posar un cotxe de plassa á disposició de aquella infelís, ó 'l mateix de la casa, que crech que 'n tenen un.

Y la dona se 'n vá anar.

A la Rambla de Canaletas, un municipal vá fixarse en ella y comprenent que patia, li demaná las causas dels seus sufriments.

Enterat que n'estigué, la conduhí á la Casa Gran en un cotxe de plassa, y allí, en un llit del Dispensari, aquella pobra dona vá deslliurar un infantó.

Vels'hi aquí un guardia-municipal que vá donar una llissó á dos establiments benéfichs tan importants, com son

Reunidas las vehinas, portant el canti plé al cap,

els vé la xarramantera y tenen de buydá 'l pap.

Fot. J. P. Cubinyá

A L' AYGUA

Un que ensenya las miserias.

la Casa de Maternitat y Expòsits y l' Hospital de la Santa Creu.

Llegeixo:

«Dice el corresponsal de *La Correspondencia* en San Sebastián que subió al palacio de Miramar el poeta Grilo, recitando ante la reina y el rey algunas poesías.»

Si jo sigüés govern, el poeta Grilo, á horas d' ara ja fora á la presó.

¡Hont s' es vist recitar versos dels seus al rey y á la reynal ¿Qué per ventura vol que 'ls banys de mar els hi fassin mal á las institucions?

Hem rebut un bonich cartell anunci del Gimnás que l' antich professor Sr. Gibert té instalat al carrer de Lauria, prop de la Gran-vía.

Sobriament compost é inspirat en las novas tendencias del art, el referit treball resulta tan just de líneas com ensopegat de color, y es degut al jove artista don Joseph Gibert, fill del propietari del Gimnás.

Si cada un dels admiradors que 'l cartell tindrà se converteix en alumno del establiment que anuncia, ja cal que 'l senyor Gibert fassi aixamplar á corre-cuyta la seva espayosa sala.

Pels teatros de Barcelona crida aquests días l' atenció una familia de negres, que ván molt ben vestits y contemplan las funcions ab especial interés.

Segóns noticias, procedeixen de Fernando Póo y son molt acaudalats... es á dir que tenen molt cacau.

El Sr. Huelin, representant de la casa Aznar, qu' en poch temps s' ha fet célebre, 'ls acompanya per tot arreu.

L' altre día vaig cassar al vol la següent conversa:
—Deixi'ls anar als negres de Fernando Póo, que si prosperan els projectes de la casa Aznar, prompte cambiarán de color.

—¿Qué vol dir?

—Que 'ls deixarán *blaus*.

Sr. Arcalde primer: ¿quán, cóm, de quina manera s' ha d' arreglar lo dels kioscos de la Rambla?

Es altament ridícul y fins vergonyós lo que en aquest assumpto está succehint. Els nous kioscos están ja tots instalats, els venedors frisan d' impaciencia per ocuparlos, á cada moment s' assegura que demá, que l' altre, que prompte 's farà la entrega; pero 'ls días passan, passan las senmanas, la entrega no vé, els antichs ocupants dels kioscos se donan als dimonis y 'l públich, contemplant las *graciosas* tauletas que interinament *adornan* la Rambla, no pot menos de preguntar, extranyat:—¿Qué significa aixó? ¿Per qué, si 'ls kioscos están llestos, ha de continuar ocupantse la vía pública ab aquests adfessis? ¿En qué pensa 'l nostre arcalde?

Aixó no pot continuar, senyor Amat. Barcelona no es un poble de mala mort, y mereix una mica més de respecte. Ordeni la immediata terminació dels kioscos, si es

que hi falta algun detall; rébils ni que sigui provisionalment, entregui las claus als venedors que tenen ja legalment el seu senyalat, tregui 'ls demás á subasta, fassi lo que s' hagi de fer, pero per la ciutat, per l' Ajuntament, per vosté mateix, posi fi á un estat de cosas verdaderament impossible y que tan trista idea dona de la nostra administració municipal.

Diumenje al vespre en el tren de dos quarts de deu, van arribar á Barcelona, mes de vint passatjers, que havían prés bitllet á l' estació de Moncada, en el furgó d' equipatjes, per no trobar cabuda en els vagóns.

La companyia d' aquell ferro-carril, que es la de Zaragoza á Barcelona, per Manresa, deu pensar: Aixís com aixís, els passatjers arriban á la mateixa hora que las mercancias.

A L' AYGUA

Una que ensenya las gracias.

Es veritat, y encare podrian fer mes; estalviar-se 'ls cotxes de passatjers y establir únicament trens de càrrega.

El públich paga, y alló de qui paga mana, s' ha de reformá: mana qui cobra.

Las carns pujan. Es dir

Aixó es com totas las cosas,
uns perden lo que altres guanyan;
pels venedors las carns pujan,
y las dels compradors baixan;
aquells posan bonas carns
y aquests... pell y os y gracias.

Per la montanya de Montjuich, sembla que hi ha alguns aficionats als coloms misatjers. Aficionats á la seva manera. Els que crían y ensinestran á aquells coloms, ho fan pels serveys de las bestioletas; pero 'ls aficionats á que 'ns referim els matan per ferlos ab arrós, ó rostits ó en xanfayna.

Tot son aficions, com deya aquell lladregot al jutje que 'l recriminava perquè havia robat.

¿Y volen dir que no 's podria escarmentar á aquests cassadors de cosas ajenas?

Senyor comandant dels municipals: aquí té un punt per lluhirse.

En el frontis de l' estació sanitaria del port s' hi han posat tres lletreros, pera indicar que allí hi ha la Sanitat marítima. L' un lletrero es en castellá, l' altre en francés y l' altre en inglés. En catalá, no.

Si la *Perdiu* 's queixés d' aixó, tindria mes rahó que en altres assumptos de que s' ocupa.

Diu un periódich, que un va anar á comprar una capsa de mistos y 's va trobar que era vuyda.

La capsa era de classe extra. ¡Y tan extra! L' Arrendataria, hauria de titularlas: Caixas de mistos contra incendis.

Perqué ab ellas, no hi ha por de calá foch.

Per estadísticas no hi ha com els americans.

Aquí 'n tenen una que arriba de Chicago.

Un tranquil d' allí, que de segur li deu sobrar el temps, ha tingut l' humorada de contar y clasificar las armas empleadas per las donas americanas en las sevas barallas.

Al efecte, ha consultat els llibres de la policia durant tot un any, donant per resultat:

De 771 combats entre donas, aquestas han empleat 186 vegadas el manech de l' escombra.

Després l' arma predilecta es el ganivet; havent sigut empleat 102 vegadas.

Venen á continuació una porció d' armas á quina mes originals com son, tapadoras y tota mena d' objectes de cuina, agullas de sombrero, plats de totas classes, sabatas, sabatillas, paraiguas, llibres, latigos, etc.

Una sola vegada el projectil empleat fou el biberón; pero l' estadística no diu si detrás del biberón va seguir la criatura.

—Noya— fá una mamá reptant á la seva filla—tú ets massa alegre, massa animada, massa franca.

—Ayay, mamá: no faig pas mal á ningú. No es pas cap crim tenir el carácter falaguer.

—Cert que no es un crim; pero las noyas son com els exercits, si no tenen *reserva*, están perdudas.

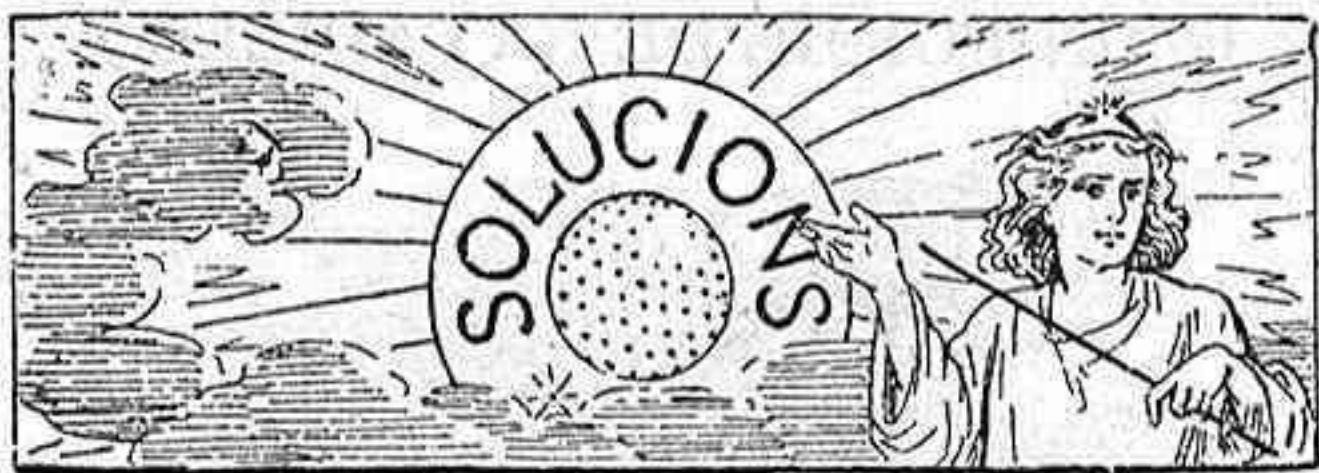
L' UNIFORME DE RAYADILLO

Al estrenarlo, grandeja.

Després de rentat, curteja.

A LO INSERTAT EN LO ÚLTIM NÚMERO

- 1.ª XARADA.—*Ca-na-lla.*
- 2.ª ANAGRAMA.—*Tip—Pit.*
- 3.ª TRENCA-CLOSCAS.—*Don Lucas del Cigarral.*
- 4.ª GEROGLÍFICH.—*Per canaris, Canarias.*

XARADAS

I

A CAL SABATÉ

—Voldria unas sabatas per la nena.
 —¡Qué grandeta s' ha fet y qué bufona!
 ¿t' agradarán aquestas?
 —¡Respón, donal
 es igual que son pare ¡quina pena!
 ¡No crech que hi hagi al mon *hu-dos-tres-quarta*
dos tersa-quarta-quinta com es ella!
 Si quan ja sigas bona per casarte
 't conservas així ¡quina escudella
 li farás al promés! ¡ja 't planyo, filla!
 —¡Bé prou que canviarà!... ¿Oy, Ignasieta?
 Ja veurá, donya Engracia, quan l' aleta
 comensi á fé' 'l jovent á sa pubilla
 ¡si se li 'n tornarà d' espavilada!
 potsé' 's dolgui allavors per serho massa.
 —Ignasieta, ¡no sigas tan catxassa!
 ¿t' agrada aquest parell, ó no t' agrada?
 —¡Ay, mamá!
 —Be; respón, que ja m' amohina
 véurer't així, ¡no siguis vergonyosa!
 —¡M' agradarían mes de color de rosa
 com aquellas que porta la Marina!
 —¡Aquestas, donchs, serán del seu agrado,
 puig que son del color qu' ella desitja!
 —¡Descálsat 'l peu dret!... tibat la mitja
 que te las provará 'l senyor Conrado.
 —¡Ay, mamá, no ho vull pas!
 —¡Bé!... ¿qué dius are?
 —¡No ho vull que un home 'm toqui!
 —¡Aquesta es bona!
 ¡sempre has de dí' alguna *total*!
 —Seu, mona.
 —Seu, ¡ó bé d' un revés t' inflo la cara!
 —¡Ja li he dit que no ho vull!... ¡de cap manera!...
 ¡¿me las provi vosté?!...
 —Sí; desseguida.
 —¡Eh?... ¡Desvergonyida!...
 ¡gata-moixa!... ¡poch-modos!... ¡trapacera!...
 ¡Surt desseguida, ¡surt! ó aquí t' escanyol!...
 Dispensi, D. Conrado.
 —¡Quina nena!
 —¡Es igual que son pare! ¿vol més pena?
 —¡Ja la planyo, senyora, ja la planyo!

L' Ignasieta 's quedá sense sabatas;
 empró per resquitarla, donya Engracia,
 al sortir al carrer li feu la gracia
 de regalarli un reguitzell de *natas*.

F. CARRERAS P.

II

Un *hu-dos* molt fastigós
 vaig ara jo aquí á contar;
 á una *tres dos tres* va caurer
 un gatot mitj escamat
 y 'l vareig trobá ab lo trasto
 dintre una *vella total*.

TAP DE SURO VILAFRANQUÍ
 INTRÍNGULIS

—FRARE—

Treure una lletra d' aqueix mot y tindréu lo que fa
 aquet personatge.

J. ASLEIB

GEROGLÍFICH

×

¡Visca Catalunya!

E

T e r

N S

Elefant del Parque

E. M. G.

PROPOSICIÓ

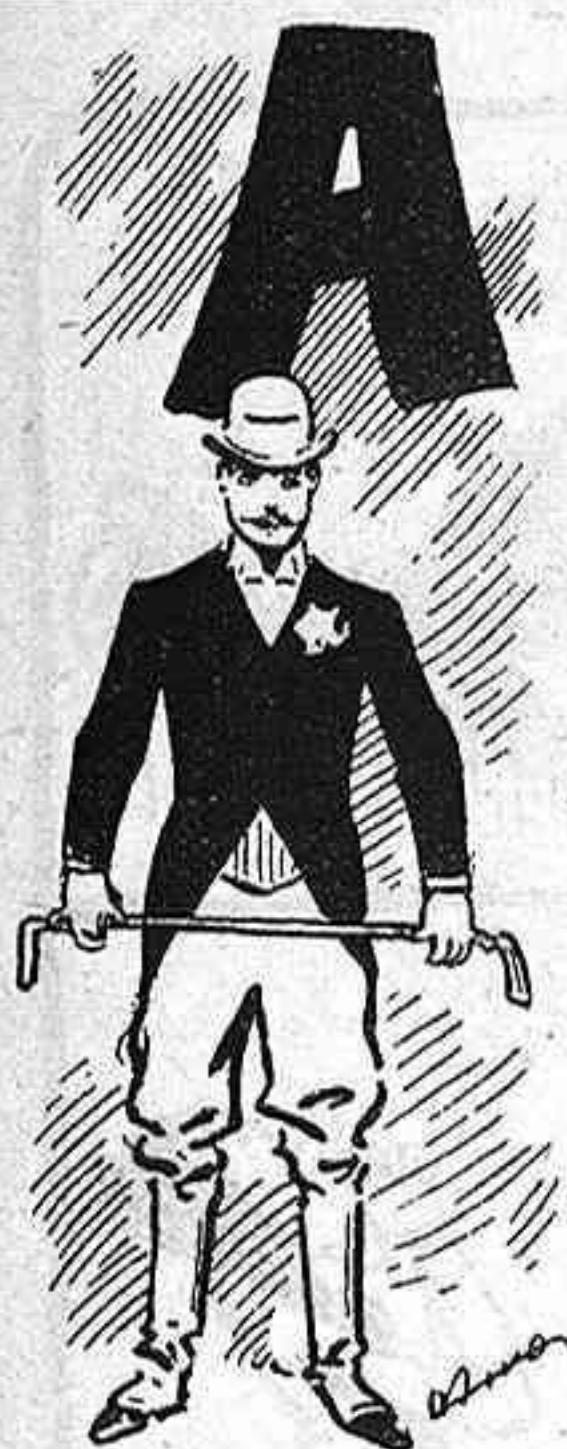

Tenint en compte la procedencia del nou comandant,
 podría reformarse aixís l' uniforme dels Xanxas.

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20.

Imprempta de LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8.
 Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

Sortirà aviat

AGENCIA DE MATRIMONIS

HUMORADA EN VERS

PER

C. Gumá

Edició ilustrada per R. Miró — Preu DOS ralets

Poden nostres corresponsals formular lo pedido si volen rebre l'obra aixís que surti.

Obras recientemente publicadas

Caracteres y anécdotas , por Chamfort.	Ptas. 2
Quan ens despertarem d'entre 'ls morts , por E. Ibsen. »	2
Ayres de Montseny , por Mossen Jacinto Verdaguer. »	3
Memorias de un jesuita , por el Rdo. R. Sarmiento. »	2
De la guerra , por Guy de Maupassant. »	2
La hora sexual , por Guy de Maupassant. »	2
Ecos argentinos , por Juan Valera. »	3'50
Novelas y pensamientos , por Ricardo Wagner. »	1

LECCIONES
DE
GINECOLOGÍA
por el doctor
SEBASTIAN RECASENS
Un tomo en 8.º, Ptas. 4.

LOS DOS PILLETES
NOVELA BASADA EN EL DRAMA DE SU MISMO TÍTULO
POR
PIERRE DECOURCELLE
VERSIÓN ESPAÑOLA DE J. B. ENSEÑAT
Dos tomos en 8.º, Ptas. 4.

VENID Á MÍ.....

POR EL

CONDE LEÓN TOLSTOI

Tomo 78 de la Colección Diamante

Un tomo esmeradamente impreso, con una cubierta tipográfica á varias tintas, Ptas. 0'50.

Dentro pocos días aparecerá

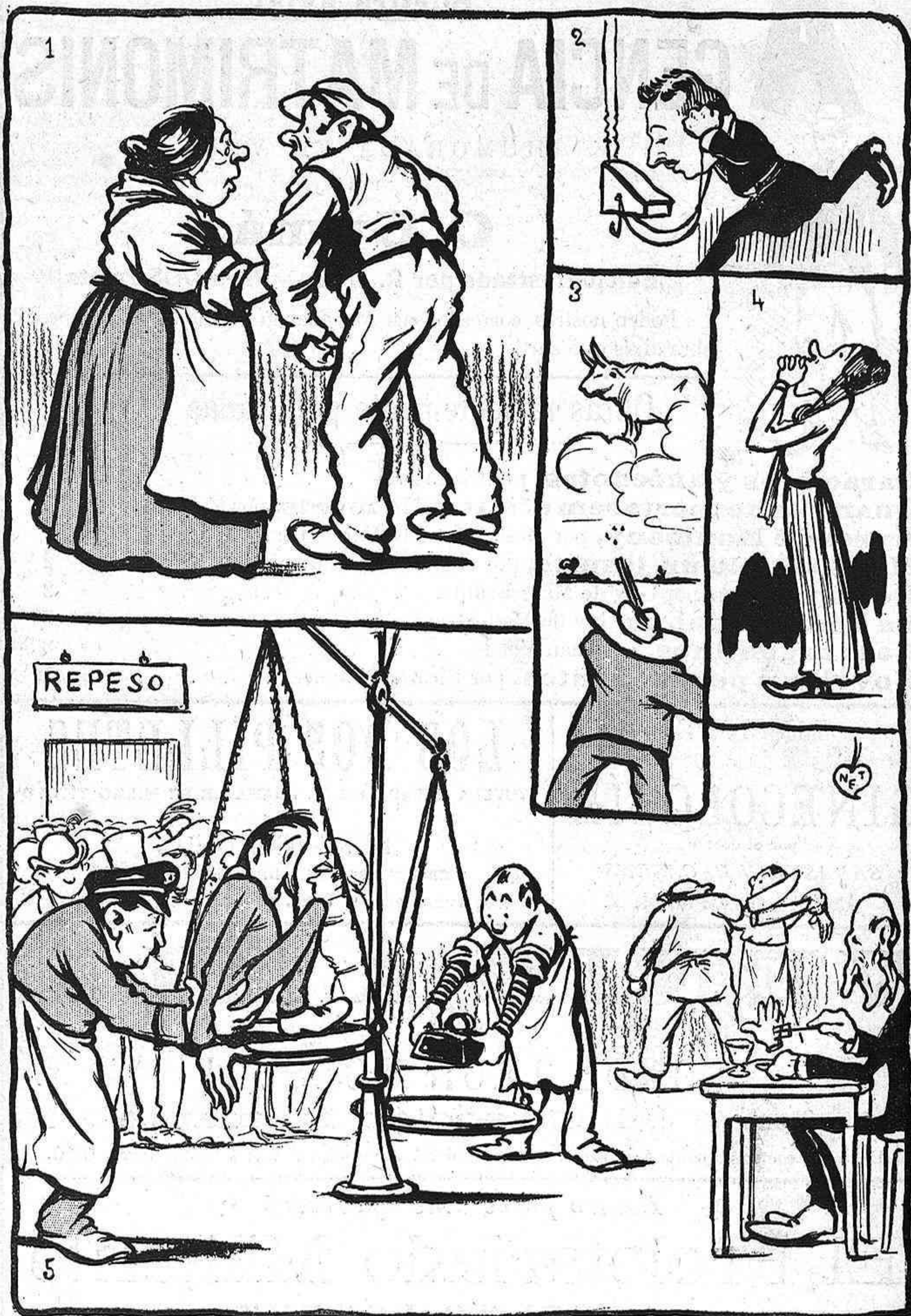
El Proletariado Militante

POR **ANSELMO LORENZO**

Un tomo en 8.º de 448 páginas, Ptas. 3.

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuo ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravios, si no 's remet ademés un ral pera certifiat. Als corresponsals de la casa se 'ls otorgan rebaixas.

LA PUJA DE LA CARN

1. ¡S' ha pujat la carn!—¿Y qué? Mentres no s' apuji 'l ví de vuyt...—2. Diguin á n' aquell de la bomba, que miri si veu la carn, que aquí l' hem perduda de vista.—3. ¿El bou va pels núvols? Fémlo baixar.—4. ¡Gracias, Deu meu! Dels tres enemichs de l' ánima, ja n' hem suprimit un.—5. Solució al problema de la carn: Equilibrar la de tots els individus. Al ciudadá que passi del tipo senyalat, (verbi-gracia, 75 kilos), se li treu el sobrant: al que no hi arribi, se li anyadeix lo que sobra als altres.